

Ministarstvo javne
uprave, digitalnog
društva i medija

Partnerstvo za otvorenu upravu Crne Gore

**Završni izvještaj o realizaciji Nacionalnog
akcionog plana za sprovođenje inicijative
Partnerstvo za otvorenu upravu u Crnoj
Gori 2018-2020.**

Sadržaj

O Partnerstvu za otvorenu upravu.....	6
Razvoj Nacionalnog akcionog plana 2018-2020.....	6
Konsultacije tokom implementacije NAP 2018-2020.	8
IRM aktivnosti.....	9
Događaji posvećeni inicijativi Partnerstvo za otvorenu upravu	9
Realizacija Nacionalnog akcionog plana	10

O Partnerstvu za otvorenu upravu

Partnerstvo za otvorenu upravu (POU) je dobrovoljna međunarodna inicijativa, pokrenuta 2011. godine, koja promoviše multilateralnu saradnju, podržava i pomaže razvoj otvorenosti, transparentnosti i odgovornosti uprave kroz otvorenu saradnju predstavnika državne i lokalne uprave, prvenstveno sa civilnim društvom, ali i drugim društvenim grupama s ciljem promocije i povećanja transparentnosti, borbe protiv korupcije i aktivnog uključivanja i osnaživanja učešća građana u kreiranju javnih politika.

Partnerstvo za otvorenu upravu čine 78 zemalja i 76 lokalnih samouprava, koje predstavljaju više od dvije milijarde ljudi zajedno s hiljadama organizacija civilnog društva. Zajedno su kreirali preko 4000 reformi javnih uprava, od kojih je značajan dio pokazao veliki uticaj.

Crna Gora se ovoj globalnoj inicijativi pridružila 13. februara 2012. godine i kao zemlja učesnica potpisala Deklaraciju o otvorenoj Vladi.

Razvoj Nacionalnog akcionog plana 2018-2020.

U izradi NAP 2018- 2020 vodeću ulogu je imao multistakeholder – Operativni tim sastavljen od predstavnika Vlade na nivou visokorukovodnog kadra i savjetnika predsjednika Vlade i potpredsjednika Vlade, kao i pet predstavnika NVO sektora za oblasti: poboljšanje javnih usluga, povećanje javnog integriteta, efikasnije upravljanje javnim resursima, uspostavljanje sigurnijih zajednica i povećanje odgovornosti kompanija. Od strane UNDP Programa u Crnoj Gori pružena je ekspertska podršku izradi NAP-a. Tokom izrade NAP-a Operativni tim je održao tri sjednice.

Nacionalni akcioni plan za sprovođenje inicijative Partnerstvo za otvorenu upravu u Crnoj Gori 2018-2020.

(NAP) obuhvata pet obaveza:

- poboljšanje javnih usluga,
- učešće građana,
- povećanje javnog integriteta,
- efikasnije upravljanje javnim resursima i
- pristup informacijama.

Unapređenje otvorenosti javne uprave, dosljedna primjena standarda inkluzivnog i transparentnog kreiranja javnih politika okosnica su reforme sistema javne uprave u Crnoj Gori i uz sprovođenje digitalne transformacije ova reforma treba da obezbijedi bolji kvalitet usluga i politika za građane.

Transparentna Vlada je neophodna da bi građani mogli da mjere učinak izabranih donosioca odluka, a tome u velikoj mjeri doprinosi upravo ispunjavanje obaveza iz Partnerstva za otvorenu upravu.

U ovim oblastima ostvaren je određen napredak, te je potrebno preduzeti aktivnosti kako bi rješenja bila održiva i neselektivno primjenljiva na korisnike, jačajući na taj način anti-koruptivne prakse.

Osnovna misija javne uprave je da sa partnerima radi na uvođenju novih praksi, procesa i metoda dizajniranja, isporuke i upravljanja uslugama koji zadovoljavaju potrebe građana. Principi na kojima se zasniva rad javne uprave su uključenost, jednakost i pristupačnost, što znači da građani i zainteresovane grupe aktivno učestvuju u kreiranju javnih politika ukazujući šta i na koji način treba iste mijenjati.

Oblast pružanja upravnih usluga, kroz dalje unaprjeđenje vođenja upravnog postupka i blagovremenog pružanja usluga, funkcionisanja elektronske uprave i elektronskih servisa, između ostalog su oblasti na kojima se temeljila reforma javne uprave u prethodnom periodu, što je kompatibilno vrijednostima koje se promovišu kroz POU inicijativu i NAP- otvorenost javne uprave, dostupnost informacija i usluga za građane, korišćenje moći tehnologija.

Ko-kreiranje Nacionalnog akcionog plana 2018-2020.

Proces konsultacija sa civilnim društvom u izradi NAP-a sproveden je u skladu sa standardima koje je propisao Sekretarijat OGP-a u odnosu na dijeljenje relevantnih informacija sa zainteresovanim subjektima, kreiranje prostora za dijalog i saradnju i osiguranjem zajedničkog vlasništva nad dokumentom kroz zajedničko odlučivanje o preuzimanju prethodno usaglašenih obaveza.

U skladu sa *Uredbom o izboru predstavnika nevladinih organizacija u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija* (Službeni list Crne Gore, br. 41/2018), a na osnovu Javnog poziva sprovedena je javna rasprava o NAP-a u trajanju od 20 dana. Prijedlozi, primjedbe i sugestije dostavljani su u elektronskoj formi na propisanom obrascu. Fokus rasprave bio je na komentarisanju prepoznatih obaveza i procjeni njihove praktično-političke sprovodivosti u skladu sa potrebama ciljnih grupa.

Imajući u vidu značaj unaprjeđenja prakse u oblasti poboljšanja javnih usluga i učešća građana, te cijeneći da je potrebno dodatno sa ciljnim grupama razgovarati o potrebama koje su predviđene rješenjima i očekivanim rezultatima u kontekstu navedenih mjera, organizovan je i konsultativni sastanak, sa posebnim osvrtom na aktivnosti izrade Nacionalnog identifikacionog dokumenta i oblast E-demokratije.

Članovi Operativnog tima sa predstavnicima institucija koje su prepoznate kao nosioci obaveza u okviru plana, predstavnicima nevladinog i privrednog sektora, rukovodiocima u IT kompanijama, kao i ostalim zainteresovanim stranama, diskutovali su o pojedinostima korišćenja informacionih tehnologija u procesu uspostavljanja sistema za upravljanje elektronskim identitetom, ali i načinima za unaprjeđenje e-demokratije.

Zajednička ocjena učesnika je bila da će aktivnosti u okviru identifikovanih oblasti doprinijeti većem kvalitetu pružanja usluga građanima, podstaći razvoj elektronske uprave i digitalnog društva i dodatno ohrabriti učešće građana u društvenom procesu i donošenju odluka bitnih za njihov život i održivost zajednice.

Pored navedenog, na portalu e-Uprave objavljen je upitnik za građane „Predloži za otvorenu upravu!”¹, kao dodatni prostor za predlaganje ideja i konkretnih aktivnosti za unaprjeđenje transparentnosti u javnoj upravi i kvaliteta javnih usluga.

Izveštaj o javnoj raspravi sadrži detaljan prikaz pristiglih komentara i sugestija, te obrazloženja za (ne)prihvatanje istih i dostupan je na podportalu Ministarstva javne uprave, digitalnog društva i medija i portalu Partnerstva za otvorenu upravu www.otvorenauprava.me.

¹ https://www.euprava.me/usluge/detalji_usluge?generatedServiceId=859

Ministarstvo javne uprave uz podršku UNDP u Crnoj Gori, u novembru 2018.godine izradilo je portal Partnerstva za otvorenu upravu www.otvorenauprava.me, koji sadrži sve relevantne informacije o sprovođenju POU inicijative u Crnoj Gori. Proaktivnom objavom ovaj portal promoviše OGP principe i informiše sve zainteresovane strane o aktivnostima i implementaciji ovog procesa.

Pored objave Izvještaja, objavljen je i Pregled predloga članova-ica Operativnog tima o obavezama i aktivnostima za dvogodišnji NAP.

Prilikom izrade NAP-a, Operativni tim je održao tri sjednice radi razmatranja, usaglašavanja i nadgledanja procesa razvoja dokumenta.

Konsultacije tokom implementacije NAP 2018-2020.

Nakon usvajanja NAP-a 2018. godine, održana je samo jedna sjednica Operativnog tima, u decembru 2019. godine nakon koje je objavljeno saopštenje: <https://www.otvorenauprava.me/novosti/odrzana-iv-sjednica-operativnog-tima-partnerstva-za-otvorenu-upravu-ogp/>.

Nijesu pripremani godišnji izvještaji o realizaciji NAP-a, a nijesu sačinjeni ni izvještaji o radu Operativnog tima za 2018, 2019. i 2020. godinu.

U toku izrade ovog Izvještaja konsultovani su nosioci aktivnosti, kao i kontakt osobe prepoznate u NAP-u kao *odgovorne za izvještavanje* o realizaciji obaveza, te su od njih traženi konkretni podaci o realizaciji obaveza, aktivnosti i indikatora, u cilju dobijanja preciznih i potpunih informacija, a u skladu sa **propisanim obrascem za izvještavanje**².

Prilikom sačinjavanja Izvještaja, prema POU pravilima³ i propisanom obrascu, kao ključni izazov identifikovan je **nedostatak redovnog monitoringa realizacije NAP-a u periodu 2018- 2020**. Monitoring je bio neophodan kao prilika da se kontinuirano prati sprovođenje NAP-a, mogućnost da se reaguje na rizike, te da se preveniraju propusti i daju peporuke za unapređenje stanja i realizacije obaveza i pratećih aktivnosti.

Sačinjavanje ovog Izvještaja bilo je otežano usljed slabe institucionalne memorije unutar organa nosilaca aktivnosti. Kontakt osobe za izvještavanje nijesu ujedno i osobe odgovorne za realizaciju aktivnosti unutar institucija, te je dinamika prikupljanja podataka bila usporena.

Navedeni izazovi⁴ su ujedno i prilika da nov ciklus dizajniranja Nacionalnog akcionog plana za sprovođenje inicijative Partnerstvo za otvorenu upravu u Crnoj Gori do 2023. godine, uz postojanje političke volje, funkcionalan Operativni tim, te široke konsultacije sa organima državne i lokalne uprave, zainteresovanim stranama i građanima bude uspješan i produktivan, na bazi naučenih lekcija, ali i standarda i pravila koja su definisana za postupanja svih zemalja učesnica ove globalne inicijative.

² https://www.opengovpartnership.org/wp-content/uploads/2001/01/OGP_self_assessment_cal%20FINAL.pdf

³ Završni izvještaj o realizaciji Nacionalnog akcionog plana (NAP) za sprovođenje inicijative POU u CG 2018-2020. predstavlja specifičan izvještaj koji ne podliježe standardnoj provjeri kriterijuma predviđenim Uredbom o načinu i postupku izrade, usklađenosti i praćenja sprovođenja strateških dokumenata (Sl. list CG 54/18), pratećom Metodologijom razvijanja politika, izrade i praćenja sprovođenja strateških dokumenata (2020) i Smjericama za izvještavanje o sprovođenju strateških dokumenata (2020), te da je za njegovu izradu definisana drugačija metodologija, koja ne uključuje pregled operativnih ciljeva, polazne i ciljane vrijednosti indikatora, kao ni pregled uotošenih sredstava po aktivnostima.

⁴ U skladu sa pravilima POU-a, biće sprovedena evaluacija kroz Independent Report Mechanism o realizaciji inicijative POU u CG u periodu 2018-2020.

IRM aktivnosti

Nezavisni mehanizam za izvještavanje OGP-a (IRM) objavio je Izvještaj o dizajnu Nacionalnog akcionog plana za sprovođenje inicijative Partnerstvo za otvorenu upravu u Crnoj Gori 2018-2020. Izveštaj pokriva razvoj akcionog plana i dizajn obaveza i bio je dostupan za javne komentare <https://ogp.civicomment.org/montenegro-design-report-2018-2020-public-comment> u periodu od 2. juna do 16. juna 2020. godine.

IRM preporuke

1 Osigurati visok nivo političke podrške za proces POU i koristiti POU za ostvarivanje glavnih strateških ciljeva

2 Povećati transparentnost javne potrošnje i stvoriti mogućnosti za učešće javnosti i kontrolu od strane javnosti

3 Unaprijediti Zakon o slobodnom pristupu informacijama i osigurati njegovu uspješnu primenu

4 Promovisati institucionalizaciju i korišćenje novih alata za učešće građana

5 Unaprijediti transparentnost u oblasti javnih nabavki i institucionalizovati otvorene ugovore

Događaji posvećeni inicijativi Partnerstvo za otvorenu upravu

Nedjelja Partnerstva za otvorenu upravu „Globalni poziv na akciju – uprava u službi građana” obilježena je od 11. do 15. marta 2019. godine <https://www.opengovweek.org/>. Tokom nedjelje Partnerstva za otvorenu upravu:

- održana je konferencija ”e-Demokratija – građani, kreatori javnih politika”
<https://www.gov.me/clanak/197083--odrzana-konferencija-e-demokratija-gradani-kreatori-javnih-politika>
- potpisan je Memorandum o saradnji Ministarstva javne uprave i Saveza slijepih Crne Gore
<https://www.gov.me/clanak/197113--potpisan-memoranduma-o-saradnji-ministarstva-javne-uprave-i-saveza-slijepih-crne-gore>
- organizovan je Dan otvorenih vrata za građane
<https://www.gov.me/clanak/197141--dan-otvorenih-vrata-u-mju-srednjoskolcima-predstavljene-aktivnosti-ministarstva-javne-uprave>
- održan je okrugli sto “Objavljivanje podataka u otvorenom formatu”
<https://www.otvorenauprava.me/novosti/podaci-su-nafta-najvredniji-resurs-21-vijeka/>
- održano je predavanje o otvorenosti javne uprave i inicijativi POU za učenike Srednje ekonomsko-ugostiteljske škole u Baru
<https://www.otvorenauprava.me/novosti/mladi-da-se-ukljuce-u-kreiranje-javnih-politika/>

Regionalna konferencija Partnerstva za otvorenu upravu (OGP) održana je 3. i 4. oktobra 2019.godine na Infofestu <https://www.otvorenauprava.me/novosti/regionalna-konferencija-partnerstva-za-otvorenu-upravu/>. U okviru konferencije održana su dva panela:

- ministarski panel na temu „Kako otvorena uprava pomaže reformi u zemlji?”
<https://www.gov.me/clanak/211060--odrzan-ministarski-panel-kako-otvorena-uprava-pomaze-reformi-u-zemlji>
- panel na temu „Otvorena uprava i pružanje javnih usluga”
<https://www.gov.me/clanak/211117--odrzan-panel-otvorena-uprava-i-pruzanje-javnih-usluga>

Realizacija Nacionalnog akcionog plana

POBOLJŠANJE JAVNIH USLUGA	
1. Nacionalni identifikacioni dokument	
Institucija nosilac	Ministarstvo unutrašnjih poslova Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija
Kontakt osobe⁵	Daro Bečanović, MUP Aleksandra Bigović, MUP
Naziv jedinice	Služba za informaciono komunikacione tehnologije MUP Direktorat za građanska stanja i lične isprave MUP
e-mail telefon	darobecanovic@mup.gov.me +382 20 224 159 aleksandra.bigovic@mup.gov.me +382 67 112 140
Ostali akteri (ODU/NVO sektor, privatni sektor)	N/A
Glavni cilj	Postepeno obezbjeđivanje jednostavnog, efikasnog i bezbjednog sistema za provjeru fizičkog i digitalnog identiteta, odnosno podsticaj daljem razvoju elektronske uprave i digitalnog društva.
Kratak opis obaveze	Obaveza podstiče transparentnost rada javne uprave, pojednostavljuje pristup elektronskim uslugama, te povezuje usluge koje pružaju različiti organi uprave. Obaveza odgovara otvorenim standardima za bolji pristup javnim uslugama i podacima u organima javne uprave.
Relevantnost	Ova obaveza je u korelaciji sa POU vrijednostima koje promovišu jačanje odgovornosti javne uprave kroz unapređenje pristupa informacijama i javnim uslugama kroz poboljšanje institucionalnog i normativnog okvira, ali i upotrebu moći tehnologije.
Kako će ostvareni rezultati uticati na otvorenost javne uprave?	<p>Implementacija projekta Nacionalni identifikacioni dokument za građane u Crnoj Gori, trebalo je da omogući lakši pristup elektronskim uslugama javne uprave za građane i privredu, kao i svih drugih elektronskih usluga koje se pružaju u Crnoj Gori, poštujući postulate informacione bezbjednosti i zaštite podataka o ličnosti, kao i podizanje povjerenja u rad organa javne uprave.</p> <p>Rezultat ove obaveze je djelimično ostvaren u odnosu na planirano, te je posljedično i uticaj na otvorenost javne uprave ograničen.</p> <p>U Crnoj Gori je uvedena elektronska lična karta.</p> <p>Zakonski i podzakonski akti koji regulišu područje eLK su:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zakon o ličnoj karti ("Službeni list CG", br. 12/07, 73/10, 28/2011, 50/12, 10/14 i 18/19) • Zakon o elektronskoj identifikaciji i elektronskom potpisu ("Službeni list CG", br. 31/17 i 72/19) • Uredba o načinu određivanja identifikacionog broja ("Službeni list CG", broj 11/20) • Pravilnik o bližem sadržaju ugovora o izdavanju i korišćenju kvalifikovanih certifikata sadržanih u ličnoj karti ("Službeni list CG", broj /20) • Pravilnik o načinu izdavanja lične karte i visini cijene obrasca lične karte ("Službeni list CG", broj 28/08) • Pravilnik o obrascu lične karte ("Službeni list CG", br. 26/08 i 12/20). <p>Lična karta je elektronska javna isprava kojom građanin koji ima crnogorsko državljanstvo dokazuje identitet i državljanstvo. Građanin koji je navršio 18 godina života i ima prebivalište u Crnoj Gori obavezan je da ima ličnu kartu.</p>

⁵ Kontakt osobe nijesu uvijek i odgovorne za realizaciju aktivnosti, već su učestvovala u dostavljanju podatka za potrebe sačinjavanja Izvještaja. Kontak podaci se ističu u skladu sa POU pravilima izvještavanja.

	<p>Građani koji su već dobili nove elektronske lične karte na sajtu Ministarstva unutrašnjih poslova mogu da koriste neke od elektronskih servisa. U pitanju su servisi www.dokumenta.me i www.biraci.me, koji su sada objedinjeni na jednom mjestu https://e.servis.mup.gov.me. Ovaj link je dostupan samo za korisnike koji su već aktivirali eLK.</p> <p>Elektronska lična karta omogućava elektronsku identifikaciju i kvalifikovani elektronski potpis i samim tim siguran pristup elektronskim servisima na području e-usluga.</p> <p>Dosadašnja lična karta koristila se isključivo za fizičku identifikaciju građana Crne Gore. U novu ličnu kartu ugrađen je čip koji sadrži certifikat za elektronsku identifikaciju koji služi za elektronsku potvrdu identiteta građanina kojem je izdata lična karta, kao i autentikaciju radi pristupa elektronskim uslugama, odnosno kvalifikovani certifikat za elektronski potpis koji ima istu pravnu snagu i zamjenjuje svojeručni potpis u skladu sa propisima iz ove oblasti.</p> <p>Uz certifikat i čip moguće je koristiti elektronske usluge i servise – e-poslovanje, e-trgovina, platni sistemi... bez fizičkog prisustva.</p> <p>Uputstva za aktivaciju i korišćenje eLK, kao i neophodni softver, dostupni su na https://ca.servis.mup.gov.me/elk-main/elk/aktivacija-elk-pin-i-puk/</p>
Nivo realizacije	Nije započeto Djelimično Realizovano u značajnoj mjeri Realizovano
Opis rezultata	<p>NDI dokument nije realizovana obaveza na način da NDI postoji kao multifunkcijski elektronski ID građanina (objedinjena lična karta, zdravstvena knjižica, vozačka dozvola i dr.).</p> <p>U izvještajnom periodu unaprijeđen je normativni okvir kao pretpostavka za uvođenje ovakvog dokumenta.</p> <p>U <i>Zakonu o elektronskoj identifikaciji i elektronskom potpisu</i> dat je pravni osnov za donošenje <i>Uredbe o određivanju identifikacionog broja</i> (Sl. list CG", br. 11/2020), kojom je propisan način određivanja identifikacionog broja fizičkog lica koje se potpisuje u svoje ime ili u ime fizičkog ili pravnog lica, korišćenje podataka za izradu elektronskog potpisa zasnovanom na kvalifikovanom sertifikatu za elektronski potpis.</p> <p><i>Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o ličnoj karti</i> propisano je da obrazac lične karte sadrži čip u kojem su sadržani između ostalog certifikat za elektronsku identifikaciju i certifikat za kvalifikovani elektronski potpis, što će doprinijeti jednostavnijoj, efikasnijoj i bezbjednijoj provjeri fizičkog i digitalnog identiteta, kao i brojnim mogućnostima korišćenja elektronskih usluga u Crnoj Gori. Pomenutom uredbom je uređeno je određivanje identifikacionog broja, njegov sadržaj, karakteristike, izdavanje potvrde o određivanju identifikacionog broja, kao i mogućnost njegovog poništenja. Donošenjem ove uredbe zaokružuje se proces koji je od značaja za izdavanje lične karte u skladu sa izmjenama i dopunama <i>Zakona o ličnoj karti</i>, koja predstavlja dokument treće generacije, čijim uvođenjem Crna Gora implementira evropske i međunarodne standarde iz ove oblasti. Navedeno znači da će se smanjiti administrativno opterećenje za građane, s obzirom da će isti omogućiti elektronsku verifikaciju za korišćenje elektronskih usluga, te samim tim sigurnije postupke elektronskog poslovanja, elektronske trgovine, platnih sistema poslovanja trgovine i slično. Na ovaj način će biti zaštićen JMBG, jer identifikacioni broj ne sadrži lične podatke vlasnika sertifikata za kvalifikovani elektronski potpis.</p>
Uključite posebne aktivnosti u izvještajnom periodu (prva ili druga godine akcionog plana) i, kad god je to moguće, navedite da li je bilo dokaza da	<p>1.1. Nabavka sistema za uspostavljanje NID-a</p> <ul style="list-style-type: none"> -Formiran Radni tim za koordinaciju uspostavljanja NID-a u Crnoj Gori -Pokrenuta tenderska procedura za nabavku novih ličnih dokumenata koji su u skladu sa predlogom uredbe Evropskog parlamenta i Savjeta o jačanju sigurnosti identifikacionih dokumenata.

<p>su građani koristili obavezu i da li je obaveza imala efekta.</p>	<p>1.2. Izrada konceptualne arhitekture i dizajna Nacionalne šeme identiteta koji se oslanja na jedinstveni NID</p> <p>-izrađena konceptualna arhitektura i dizajn Nacionalne šeme identiteta koji se oslanja na jedinstveni NID</p> <p>1.3. Održavanje ekspertskih panela za savjetovanje organa i građana o pitanjima benefita od integracije i dijeljenja podataka, kao i pitanjima kako organi koriste podatke koje prikupljaju i kako sprovode zaštitu ličnih podataka</p> <p>- Održana tri panela - Najmanje 30 učesnika po panelu - Objavljeni izvještaji o održanim panelima na podportalu MJUDDM - Press clipping materijali</p> <p>1.4. Izrada i izdavanje jedinstvenog multifunkcijskog elektronskog ID građanima</p> <p>-Završena tenderska procedura za nabavku novih ličnih dokumenata koji su u skladu sa predlogom uredbe Evropskog parlamenta i Savjeta o jačanju sigurnosti identifikacionih dokumenata.</p> <p>O realizaciji navedenih aktivnosti i pratećih indikatora nijesu dobijeni traženi podaci, a svi navedeni nalazi o realizaciji u opisu rezultata istaknuti su na osnovu javno dostupnih podataka, na koje iz Ministarstva unutrašnjih poslova nijesu imali primjedbi i sugestija za izmjene i dopune.</p>
<p>Datum završetka</p>	<p>I kvartal 2020.</p>
<p>Naredni koraci</p>	<p>Inicirati kreiranje plana za poptunu realizaciju planirane aktivnosti na međuresornom nivou uz podršku Vlade.</p>
<p>Dodatne informacije</p>	
<p>Nastavak aktivnosti ka uvođenju multifunkcionalnog dokumenta treba adekvatno planirati. Uvođenje elektronskih identifikacionih kartica predstavlja trend sa sve većim brojem EU zemalja koje uvode ili su odlučile da uvedu multifunkcionalne ID kartice. Napori da se uvedu nove ID kartice olakšavaju pravni i politički razvoj EU koji imaju za cilj da poboljšaju upotrebu elektronskih usluga u EU. Crna Gora treba slijediti ovu praksu i standarde, što će iziskivati i veće resurse i njihovu efikasniju upotrebu u narednom periodu.</p>	

<p>UČEŠĆE GRAĐANA</p>	
<p>2. E-demokratija</p>	
<p>Institucija nosilac</p>	<p>Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija</p>
<p>Kontakt osobe</p>	<p>Mirjana Begović Marija Janković Milena Nikčević</p>
<p>Naziv jedinice</p>	<p>Direkcija za inovacije u javnoj upravi MJUDDM Odjeljenje za reviziju informacionih sistema MJUDDM</p>
<p>e-mail telefon</p>	<p>mirjana.begovic@mju.gov.me +38267231882 marija.jankovic@mju.gov.me +38267624925 milena.nikcevic@mju.gov.me +382 67 455 909</p>
<p>Ostali akteri (ODU/NVO sektor, privatni sektor)</p>	<p>Jedinice lokalne samouprave Nevladine organizacije</p>

Glavni cilj	Doprinos razvoju novih online prostora za konsultacije s javnošću tokom procesa izrade politika i pojednostavljenoj i bržoj komunikaciji javne uprave sa poslovnim udruženjima, organizacijama civilnog društva, akademskom zajednicom i širom javnosti.
Kratak opis obaveze	Ova obaveza iziskuje vođenje ciklusa javnih politika (od identifikacije problema do evaluacije) uz osnaživanje građanskog uticaja i oblikovanje politika i e-usluga prema njihovim potrebama.
Relevantnost	Jačanje e-demokratije podrazumijeva dodatno ohrabrivanje učešća građana u društvenim procesima, u donošenju odluka bitnih za njihov život i održivost zajednice, kroz različite nivoe uključenosti- od informisanja do ko-kreiranja politika i ko-evaluacije ostvarenih efekata. Mehanizmi za učešće se modernizuju i digitalizuju u cilju jačanja proaktivne transparentnosti javne uprave. Ovaj cilj je ostvariv kroz planirane aktivnosti, te kompatibilan POU standardima i vrijednostima koje se promovišu kroz ovu inicijativu- <i>korišćenje tehnologija za učešće građana u kreiranje politika, jačanje odgovornosti javne uprave kroz obavezu davanja povratnih informacija učesnicima i proaktivno objavljivanje informacija, unapređenje pristupa informacijama kroz poboljšanje institucionalnog i normativnog okvira.</i>
Kako će ostvoreni rezultati uticati na otvorenost javne uprave?	E-demokratija zavisi od efekata korišćenja e-usluga u komunikaciji građana i donosioca odluka. Ostvarenim rezultatima omogućen je transparentniji i lakši proces uključivanja u otvorena javna savjetovanja u postupku donošenja akata javnih politika u skladu sa važećim propisom. Mjerenje zadovoljstva građana i privrednih subjekata uslugama koje pružaju uprava i javne službe koristiće za optimizaciju postojećih procesa rada, odnosno pojednostavljenje postojećih upravnih i drugih procedura i administrativno rasterećenje građana i privrede, dok korišćenje sistema ⁴⁸ podstiče građansku odgovornost, utiče na očuvanje bezbjednosti, zaštitu životne sredine i posljedično na valorizaciju fizičkih uslova za rad i život.
Nivo realizacije	Nije započeto Djelimično Realizovano u značajnoj mjeri Realizovano
Opis rezultata	Jačanje e-demokratije podrazumijeva dodatno ohrabrivanje učešća građana u nekom društvenom procesu, donošenju odluka bitnih za njihov život i održivost zajednice. E-participacija omogućava transparentniji i lakši proces uključivanja u otvorena javna savjetovanja u postupku donošenja akata javnih politika u skladu sa važećim propisom. E-peticija kao besplatni onlajn alat za stvaranje i potpisivanje peticija, te njihovu isporuku donosiocima odluka, dodatna je mogućnost za predlaganje rješenja boljih za funkcionisanje zajednice ili njenih posebnih djelova. Standardizovani portali JLS doprinijeće približavanju i koherentnosti online pristupa opština, što standard čini prepoznatljivim i podiže kvalitet komunikacije u smjeru prema javnosti, te u funkcionalnom smislu otvaraju dodatne kanale za povratne informacije o različitim aspektima politika i uslovima pružanja usluga. Mjerenje zadovoljstva građana i privrednih subjekata uslugama koje pružaju uprava i javne službe , koristiće za optimizaciju postojećih procesa rada, odnosno pojednostavljenje postojećih upravnih i drugih procedura i administrativno rasterećenje građana i privrede. Prepoznavanje i prijavljivanje infrastrukturnih problema podstiče građansku odgovornost, utiče na očuvanje bezbjednosti, zaštitu životne sredine i posljedično na valorizaciju fizičkih uslova za rad i život.
Uključite posebne aktivnosti u izveštajnom periodu (prva ili druga godine akcionog plana) i, kad god je to moguće, navedite da li je bilo dokaza da su građani	E-participacije- https://www.euprava.me/eparticipacije -objavljeno minimum 30 Javnih poziva za konsultovanje zainteresovane javnosti, godišnje -objavljeno minimum 30 Javnih poziva za javnu raspravu o nacrtima zakona, godišnje -dostavljeno minimum 100 komentara od strane zainteresovane javnosti u 2019. godini putem servisa -objavljeno minimum 50 javnih poziva za učešće predstavnika NVO u radnim grupama

koristili obavezu i da li je obaveza imala efekta.

-izrađen godišnji izvještaj o primjeni Uredbe o izboru predstavnika NVO u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija za 2019. godinu, sa preporukama i ocjenama u skladu sa nalazima Izvještaja.

Ministarstvo javne uprave je tokom 2018.godine radilo na izradi idejnog rješenja za unapređenje stranice *eParticipacije* te definisanju tehničke specifikacije tog servisa. Zasebna plataforma nije kreirana, jer je unapređenje servisa e-Participacija, u skladu sa Planom javnih nabavki Ministarstva javne uprave za 2018. kompatibilno realizaciji aktivnosti "Pokretanje centralnog portala za savjetovanje s javnošću "e-konsultacije". Servis eParticipacija aktivan je na portalu eUprave od 18. marta 2019. godine.

Putem ovog servisa građani mogu aktivno da učestvuju u kreiranju zakona i ostalih strateških dokumenata, i mogu iznositi mišljenja i stavove u javnim raspravama. Ovaj sistem objezbjeđuje proaktivno učešće građana u društvenim procesima i donošenju odluka bitnih za njihov život i život društvene zajednice. Ipak, potencijal ovog servisa još uvijek nije adekvatno iskorišćen od strane zainteresovane javnosti, te jedino indikator koji se odnosi na broj komentara nije realizovan, dok su ostali indikatori značajno iznad očekivanih vrijednosti.

Na portalu je objavljeno 187 javnih obavještenja, 131 javna poziva za javnu raspravu (predviđeno bilo 30), 99 javna poziva za konsultaciju (predviđeno bilo 30), 158 Javnih poziva za učešće u RG (predviđeno bilo 50), a dostavljena su svega 3 komentara zainteresovane javnosti (predviđeno bilo 100).

Pripremljen je i Izvještaj o primjeni Uredbe o izboru predstavnika NVO u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija za 2019. godinu: <https://www.gov.me/dokumenta/ece6f9a5-2bb4-433c-bafc-a4e75898e210> koji sadrži ocjenu stanja u primjeni standarda sprovođenja javnih konsultacija i preporuke za unapređenje stanja u ovoj oblasti.

E- peticije - <http://epeticije.gov.me/>

- proširenje platforme na jedinice lokalne samouprave i tehničko unapređenje servisa kao I stvaranje drugih preduslova za njegovo unapređenje

-uveden servis na lokalnom nivou

Projekat "Glas građana - ePeticije" nastao je 2012. godine sa ciljem povećanja transparentnosti rada Vlade Crne Gore, odnosno realizacije građanskih inicijativa, kroz demokratski model podnošenja elektronskih peticija. Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija je, prepoznajući značaj građanskih elektronskih inicijativa na državnom nivou, preduzelo neophodne aktivnosti kako bi ponovo pokrenulo portal „Glas građana – ePeticije“ koji je aktivan od 02. aprila 2019.

Putem portala "Glas građana - ePeticije" svaki punoljetni državljanin Crne Gore ili stranac sa stalnim nastanjenjem u Crnoj Gori može podnijeti ili glasati za elektronsku peticiju koja se odnosi na neku od oblasti rada Vlade Crne Gore. Svaka peticija koja u roku od 60 dana dobije podršku najmanje 3.000 građana biće od strane nadležnog ministarstva pretočena u formalnu inicijativu i podnijeta Vladi na razmatranje.

Podnijeto je ukupno 41 peticija, 5 peticija su prihvaćene i stavljene na glasanje, dok je 30 peticija odbijene. Trenutno je sa statusom "kandidovano" 6 peticija i one su u fazi odlučivanja u ministarstvima.

Tehnička platforma je pripremljena da prihvati e- peticije na lokalnom nivou, ali je potrebno uskladiti statute (definirati pod kojim uslovima i za koja pitanja se može podnositi elektronska peticija) i riješiti organizaciona pitanja, kako bi servis mogao biti i korišćen.

Standardizacija portala JLS

- izrađena uputstva - standardizovane Smjernice za internet prezentacije lokalnih samouprava

-organizovana obuka za implementaciju Smjernica za internet prezentacije lokalnih samouprava

-praćenje primjene Smjernica za internet prezentacije lokalnih samouprava, u skladu sa preporukama za minimum standarda u odnosu na sadržaj portala JLS (objavljene informacije, dostupne usluge, baze podataka, budžet opština i dr.)

Smjernice za standardizaciju internet sajtova jedinica lokalne samouprave objavljene su u julu 2019. godine- <https://www.gov.me/dokumenta/5b5bdba4-04e2-4766-a6c9-077308d93df3> .

Cilj donošenja *Smjernica* je isticanje specifičnosti internet prezentacija jedinica lokalne samouprave i komunikacije građana i privrede sa institucijama na lokalnom nivou. Cilj je i da svaki od JLS portala ima neke zajedničke imenitelje kako bi korisnici mogli lakše da se orijentišu u potrazi za informacijama, te apostrofirati obavezu JLS da objavljuju informacije koje su predviđene propisima. Smjernice sadrže evalacioni upitnik, koji će pomoći u inicijalnom prepoznavanju stepena usaglašenosti sa opštim preporukama koje su date u ovom dokumentu.

Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija organizovalo je edukativnu radionicu, „*Implementacija Smjernica za standardizaciju internet sajtova jedinica lokalne samouprave*“ u saradnji sa Upravom za kadrove- <https://www.gov.me/clanak/217601--odrzana-radionica-o-standardizaciji-internet-sajtova-jedinica-lokalne-samouprave>

Kako *Smjernice* nijesu obavezujućeg karaktera, to se i ne vrši monitoring njihove primjene, te je indikator iz NAP-a neadekvatno definisan.

Shodno dobijenim odgovorima od JLS, *Smjernice* koriste opštine: Tivat, Golubovci, Podgorica, Cetinje, Rožaje i Herceg Nvo, dok opštine Kolašin i Andrijevića treba u narednom periodu da unaprijede internet prezentacije.

Ostale opštine nijesu dostavile podatke o korišćenju *Smjernica*.

Mjerenje zadovoljstva građana i privrednih subjekata uslugama koje pružaju uprava i javne službe

- mapirane 4 institucije u kojima će se uspostaviti sistem mjerenja zadovoljstva korisnika

- za 30% od usluga koje se pružaju u svakoj od tih institucija uspostavljen sistem mjerenja zadovoljstva korisnika

- prezentacija rezultata istraživanja i preporuka

Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija je, 2021. godine, u saradnji sa istraživačkom agencijom, sprovelo Istraživanje stepena zadovoljstva korisnika javnim uslugama u odabranim institucijama Crne Gore.

Glavni cilj ankete je utvrđivanje zadovoljstva korisnika pruženim administrativnim uslugama u pilot institucijama, koje će poslužiti kao osnova za dalje unapređenje sistema mjerenja zadovoljstva korisnika u cijeloj javnoj upravi. Istraživanjem su obuhvaćene usluge odabranih (pilot) institucija: MUP, Poreska uprava, Uprava za nekretnine i dvije jedinice lokalne samouprave - Podgorica i Bijelo Polje.

Istraživanjem su pokrivena tri institucije i dvije JLS čime je nadmašen planirani indikator da se istraživanje sprovede u četiri institucije.

Istraživanje ne sadrži podatak o ukupnom broju usluga koje institucije pružaju, te nije moguće dati prikaz ostvarivosti indikatora da se zadovoljstvo mjeri za 30% od ukupnog broja usluga koje institucije pružaju.

Rezultati istraživanja prikazani su u posebnom Izvještaju, ali isti još uvijek nije predstavljen javnosti, te ni taj indikator nije u cjelosti ispunjen.

Preporuke iz Izvještaja o sprovedenom istraživanju su:

	<p>1. <i>Da se građanima omogućiti online usluga, odnosno da potrebnu dokumentaciju mogu predati elektronski, i na isti način dobiti rješenje;</i></p> <p>2. <i>Iako građani u manjem broju koriste usluge drugih institucija (prilikom pripreme potrebne dokumentacije za ostvarivanje usluge zbog koje posjećuju glavnu instituciju), ipak je jedna od primarnih preporuka centralizovanje tražene dokumentacije. Da građanin može na jednom mjestu da prikupi neophodnu cjelokupnu dokumentaciju.</i></p> <p>3. <i>U svim institucijama potrebno je uvesti informativni pult, ali i poboljšati informacije na sajtovima institucijama. Da budu lakše vidljive, ili da postoji vodič za informacije.</i></p> <p>Prepoznavanje i prijavljivanje infrastrukturnih problema na centralnom i lokalnom nivou</p> <p>-Razvijen online sistem na osnovu kojeg građani mogu prijaviti infrastrukturni problem/nedostatak ili pokrenuti inicijativu</p> <ul style="list-style-type: none"> - Za 20% više prijava građana - 80% procesuiranih inicijativa <p>Prema dostavljenim podacima, opštine Tivat, Golubovci, Podgorica, Cetinje, Herceg Novi, Bijelo Polje, Kotor i Pljevlja imaju razvijen sistem48, opština Kolašin internet sekciju putem kojeg građani mogu prijaviti infrastrukturni problem/nedostatak ili pokrenuti inicijativu, podnijeti zahtjeve za izdavanje dokumenata, kao i prijaviti probleme iz nadležnosti gradskih službi, organa i preduzeća.</p> <p>Linkovi servisa: https://sistem48.podgorica.me/prijavi http://www.opstinakolasin.me/index.php/sample-sites/misljenja-sugestije http://sistem48.cetinje.me/web/ http://sistem48hercegnovi.me/sistem48hn/Pages/Prijava.aspx https://bijelopolje.sistem48.me/ http://sistem48.kotor.me/ http://sistem48.pljevlja.me/web/Pages/Prijava.aspx</p> <p>Opštine, Andrijevica i Rožaje nemaju razvijen ovaj servis, dok ostale opštine nijesu dostavile podatke.</p> <p>Bez početnih vrijednosti, nije moguće mjeriti učinak, odnosno da li je broj prijava povećan, isti ili smanjen, kao ni to da li su procesuirane prijave građana u planiranom postotku, te su i ova dva gorenavedena indikatora neadekvatno dizajnirana.</p> <p>Uvođenje online usluge i kreiranje aplikacije Uplaćuje li Vaš poslodavac doprinose?</p> <ul style="list-style-type: none"> - servis dostupan na elektronskom portalu i internet stranicama Poreske uprave i Fonda PIO - priprema statističkih podataka o korišćenju usluga i objavljivanje istih u godišnjem izvještaju o radu Poreske uprave. <p>Ovaj servis nije razvijen, te nijesu dostavljeni detaljniji podaci o razlozima nerealizacije. Fond PIO Crne Gore nije bio uključen u aktivnosti na uvođenju online usluge i kreiranju ove aplikacije, dok Uprava carina i prihoda nije dostavila tražene podatke.</p>
Datum završetka	Decembar 2019.
Naredni koraci	U narednom periodu je potrebno uložiti resurse u unapređenje funkcionisanja postojećih mehanizama za učešće javnosti u kreiranju politika, te kroz proaktivan pristup obezbijediti svrishodnost i potreban kvalitet konsultativnim postupcima. Na ovaj način treba uticati na motivisanost javnosti da da doprinos, a potrebno je i sprovesti promotivne aktivnosti kako bi jačala svijest o benefitima ko-kreiranja

	politika. Kreiranje e-usluga koje će pojednostaviti i ubrzati komunikaciju javne uprave i građana i privrede trebaju ostati prioritet procesa digitalizacije javne uprave. Pored navedenog, potrebno je u kontinuitetu ispitivati korisnička iskustva u cilju mapiranja izazova u korišćenju usluga, te njihovog blagovremenog rješavanja.
Dodatne informacije	
Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija kreira javne politike koje uređuju sistem javne uprave u Crnoj Gori i sprovodi digitalnu transformaciju koja treba da obezbijedi bolji kvalitet usluga i nove digitalne usluge. Osnovni zadatak je da se sa drugim organima uprave radi na uvođenju novih praksi, procesa i metoda dizajniranja, isporuke i upravljanja programima i uslugama koji zadovoljavaju potrebe građana od samog početka kreiranja usluge. Na taj način se prate principi uključenosti, jednakost i pristupačnosti, što znači da građani i zainteresovane grupe imaju jedinstvenu adresu za pokretanje pitanja u vezi kvaliteta mehanizama za učestvovanje u kreiranju javnih politika, ukazujući na potrebe, koje su promjenljive.	

PRISTUP INFORMACIJAMA- OTVORENOST ORGANA DRŽAVNE UPRAVE	
3. Proaktivna objava informacija	
Institucija nosilac	Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija Ministarstvo ekonomskog razvoja Direkcija za zaštitu tajnih poataka
Kontakt osobe	Aleksandra Masoničić, MJUDDM Milena Nikčević, MJUDDM Lazar Nenezić, MER Bosiljka Dumović, Direkcija za zaštitu tajnih podataka
Naziv jedinice	Direkcija za sistem državne uprave i drugih nosioca javnih ovlašćenja MJUDDM Odsjek za razvoj dijeljenih sistema i razmjenu podataka sa drugim sistemima MJUDDM Direkcija za unaprijeđenje investicionog ambijenta MER Direkcija za zaštitu tajnih podataka
e-mail telefon	aleksandra.masonicic@mju.gov.me +382 68 896 976 milena.nikcevic@mju.gov.me +382 67 455 909 lazar.nenezic@mer.gov.me +382 69 838 878 bosiljka.dumovic@nsa.gov.me
Ostali akteri (ODU/NVO sektor, privatni sektor)	Ministarstva Generalni sekretarijat Vlade Drugi organi državne uprave
Glavni cilj	Doprinos transparentnost i odgovornost organa državne uprave, te unapređenja primjene prava na pristup informacijama.
Kratak opis obaveze	Realizacija ove obaveze predstavlja još jedan pokazatelj primjene principa transparentnosti u odnosu na objavljivanje više kvalitetnih i lako dostupnih informacija za građane, prije svega njihove informisanosti kao osnovnog uslova i oblika za učešće građana u sprovođenju ciklusa javnih politika.
Relevantnost	Realizacija ove obaveze je utemeljena na korišćenju tehnologija za učešće građana u kreiranje politika, jačanje odgovornosti javne uprave kroz obavezu davanja povratnih informacija učesnicima i proaktivno objavljivanje informacija, unapređenje pristupa informacijama kroz poboljšanje institucionalnog i normativnog okvira.
Kako će ostvareni rezultati uticati na otvorenost javne uprave?	Ostvareni rezultati doprinose boljem institucionalnom odgovoru u dijelu objave informacija i proaktivnijeg postupanja, te obezbjeđuju komplementarnost između otvaranja podataka koji su u posjedu javne uprave i unapređenja Zakona o slobodnom pristupu informacijama.
Nivo realizacije	Nije započeto Djelimično Realizovano u značajnoj mjeri Realizovano

<p>Opis rezultata</p>	<p>Najveći napredak u okviru otvorenosti organa državne uprave napravljen je u dijelu unapređenja korisničkog iskustva na portalu otvorenih podataka. Redizajn portala https://data.gov.me je posljedica prethodne analize funkcionalnosti i potrebe poboljšanja korisničkog iskustva, kao i podizanja nivoa bezbjednosti u pristupu podacima koji se nalaze na portalu. S druge strane portal će biti ažuriran i u odnosu na izmjene Zakona o slobodnom pristupu informacija, a u dijelu obaveze proaktivnog objavljivanja informacija, odnosno sadržine internet stranice organa vlasti.</p> <p>Ministarstvo ekonomskog razvoja sistemski i uz održive metode za podršku sektoru MMSP, daje upotrebnu vrijednost i sinergetski efekat svim planiranim aktivnostima u okviru ove obaveze.</p>
<p>Uključite posebne aktivnosti u izvještajnom periodu (prva ili druga godine akcionog plana) i, kad god je to moguće, navedite da li je bilo dokaza da su građani koristili obavezu i da li je obaveza imala efekta.</p>	<p>3.1 Izmjene i dopune Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave</p> <p>- Izmjenama i dopunama uredbe definisana su pravila za ostvarivanje otvorenosti Vlade, ministarstava i drugih organa državne uprave</p> <p>Ovom uredbom osnivaju se ministarstva i organi uprave, utvrđuju upravne oblasti za koje se organi državne uprave osnivaju, kao i organizacija i način rada državne uprave i uređuju druga pitanja od značaja za organizaciju i rad državne uprave. Međutim, istom se ne propisuju posebna pravila koja se odnose na otvorenost Vlade i javne uprave.</p> <p>3.2 Veće korišćenje portala otvorenih podataka www.data.gov.me</p> <p>- povećanje broja skupova podataka iz oblasti javne bezbjednosti, obrazovanja, poljoprivrede, pomorstva, rada i socijalnog staranja, saobraćaja, uprave, zdravlja, životne sredine, za 30% u odnosu na skupove podataka objavljene u oktobru 2018. godine (29)</p> <p>- povećanje broja tema za objavljivanje skupova podataka podataka - 5 novih tema</p> <p>- Analizirane mogućnosti i sprovedene aktivnosti za povećanje relevantnih open-data rangova poput OD Barometer (World Wide Web Foundation), Open Data Index (OKF), OURData Index (OECD) i ODIN (Open Data Watch)</p> <p>Portal otvorenih podataka počeo je sa radom 2018. godine. Na portalu je dostupno 143 skupa podataka u 15 oblasti od strane 20 institucija, čime su nadmašeni planirani indikatori. Pored toga, izrađena je i verzija portala na engleskom jeziku i urađena je integracija sa EU portalom.</p> <p>Na osnovu analize funkcionalnosti portala, urađen je njegov redizajn i podignut je nivo bezbjednosti u pristupu podacima koji se nalaze na portalu.</p> <p>Nove funkcionalnosti uključuju unaprijeđen poziv API servisa, usklađivanje Portala sa smjericama web pristupačnosti, dorada modula za prikaz repozitorijuma objavljenih podataka, poboljšana statistika posjeta, downloadova setova, itd.</p> <p>U odnosu na međunarodno rangiranje portala otvorenih podataka, rezultati su sljedeći:</p> <p>U okviru Open data Barometar https://opendatabarometer.org/4thedition/detail-country/?year=2016&indicator=ODB&detail=MNE ne postoje podaci o CG od 2018. godine.</p> <p>Prema Open data index https://index.okfn.org/place/?filter-table=montenegro Crna Gora zauzima 49.mjesto na svijetu sa 35% otvorenosti podataka.</p> <p>U okviru OURData index https://www.oecd.org/gov/digital-government/policy-paper-ourdata-index-2019.htm ne postoje podaci za Crnu Goru.</p> <p>Prema https://odin.opendatawatch.com/Report/countryProfileUpdated/MNE?year=2020 ODIN Crna Gora zauzima 66. mjesto među 187 zemalja, sa ukupnim rezultatom otvorenosti 57/100.</p> <p>3.3 Upotreba otvorenih podataka u cilju podrške start-up biznisima</p> <p>- Organizovan javni događaj (hakaton) (cilj događaja: kreirati zajednički feedback korisnika na konceptualni dizajn portala, izraditi prototipe za unapređenje mehanizama pretrage, naprednih funkcionalnosti i korisničkog iskustva na portal data.gov.me) – 30 učesnika</p>

- sprovedeno ispitivanje početnika u biznisu o vrsti i strukturi podataka koji bi trebalo da se nađu na portalu otvorenih podataka
- kreiranje baze podataka na portalu www.data.gov.me
- kreirani mehanizmi podrške i mentorstva za start-up biznise bazirane na high-value setovima (na osnovu gore navedenih ispitivanja)

Ministarstvo javne uprave je u saradnji sa Privrednom komorom Crne Gore, u okviru projekta ODEON (Open data for European Open iNovation), organizovalo HAKATON „Neka dostupno bude i korisno“, na osnovu otvorenih podataka javne uprave iz različitih oblasti. Na Hakatonu se od 3.do 5. oktobra u okviru Infofesta 2019, takmičilo šest timova Codingo, MSSS tim, Terminal 5, NAEMI, Data design i Globus tours u kreiranju aplikacija koje bi dostupne podatke učinile korisnim javnoj upravi, privredi i/ili građanima.

U cilju sprovedjenja ispitivanja početnika u biznisu o vrsti i strukturi podataka koji bi trebalo da se nađu na portalu otvorenih podataka:

- Organizovan je okrugli sto u UNDP-u „Objavlivanje informacija u otvorenom formatu” u okviru OGP week-a;
- Održana radionica u Privrednoj komori „Otvoreni podaci za otvorene inovacije – izgradnja kapaciteta” u okviru projekta ODEON podržanog kroz Interreg Mediteranski transnacionalni program 2014-2020.
- Kreirano je nacionalno čvorište otvorenih podataka Data HUB, koje će okupiti predstavnike javne uprave, privrede, naučne zajednice i civilnog sektora

<https://www.privrednakomora.me/projekti-aktuelnosti/uspostavljeno-cvoriste-otvorenih-podataka>

Cilj uspostavljanja čvorišta je unapređenje ekosistema otvorenih podataka, koji predstavljaju potencijal u kreiranju novih vrijednosti i doprinose podizanju kvaliteta društva i konkurentnosti crnogorske privrede. Skup je bio prilika za dobijanje više informacija o konceptu otvorenih podataka, zakonodavnom okviru i aktivnostima koje će se realizovati kroz Data HUB.

Koliko su kreirani mehanizmi podrške i mentorstva za start-up biznise bazirane na high-value setovima (na osnovu gore navedenih ispitivanja) nije moguće pratiti, te taj indikator nije adekvatno definisan.

3.4 Razvoj online platforme za podršku MSP

- Uspostavljena platforma za strukturirano dobijanje informacija o podsticajima i grantovima za razvoj MSP

Ministarstvo ekonomskog razvoja je u saradnji sa Grupom Svjetske banke i državnim institucijama (ministarstvima, UPCCG, MIA) završilo ažuriranje Registra podsticajnih mjera za investicije sa sveobuhvatnim pregledom dostupnih finansijskih i nefinansijskih programa podrške od strane Vlade Crne Gore namijenjenih privatnom sektoru, podsticajnih mjera za investicije, kao i domaće i strane investitore za 2021. godinu.

Registar podsticajnih mjera za investicije predstavlja javno dostupnu bazu podataka o investicionim podsticajima na nacionalnom nivou koje državni organi pružaju domaćim i stranim investitorima u različitim sektorima.

Registar sadrži podatke o 40 podsticajnih mjera koje su domaćim i stranim investitorima dostupne kroz različite programe podrške namijenjene privatnom sektoru, a koje kreiraju i sprovode nadležna ministarstva. Registar podsticajnih mjera za investicije kreiran je sa ciljem da pruži sveobuhvatnu informaciju o sadržaju, obuhvatu, namjeni, karakteristikama i benefitima podsticajnih mjera, kao i podatke o uslovima, normativi, pravilima i procedurama koje se sprovode u cilju ostvarivanja investicionih podsticaja.

Ministarstvo ekonomskog razvoja vodi Registar podsticajnih mjera za investicije koji pruža sveobuhvatan pregled dostupnih finansijskih i nefinansijskih programa podrške od strane Vlade Crne Gore namijenjenih privatnom sektoru, kao i podsticajnih mjera za investitore.

Kreiranje i redovno ažuriranje Registra podsticajnih mjera za investicije u Crnoj Gori omogućit će bolju transparentnost podsticajnih mjera, bolji pristup korišćenju dostupnih programa podrške, kao i uslove za kvalitetnu evaluaciju i nadgledanje sprovođenja podsticajnih mjera. U cilju dobijanja pravovremenih i kompletnih podataka potrebnih za redovno ažuriranje Registra podsticajnih mjera, neophodna je snažna saradnja i kvalitetna komunikacija svih resornih ministarstava u čijoj su nadležnosti programi podrške namijenjeni privatnom sektoru i podsticajne mjere za investitore.

Ministarstva ekonomskog razvoja vodi glavni program za podršku sektoru MMSP, pod nazivom Program za unapređenje konkurentnosti privrede:

<https://www.gov.me/mek/podrska-privredi>

<https://www.gov.me/pretraga?tags=2991>

https://mek.gov.me/program_za_unapredjenje/

3.5 Obezbijediti objavljivanje elektronski čitljivih materijala sa sjednice Vlade

- izrađena Uputstva o kreiranju elektronski čitljivih materijala

- sprovedene edukacije službenika o kreiranju elektronski čitljivih materijala

Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija je, u saradnji sa Generalnim sekretarijatom Vlade i kompanijom Fleka razvilo novi portal Vlade u skladu sa najboljim praksama vodećih digitalnih platformi vladinih institucija u svijetu. Realizacija ovog projekta započela je 2020, a Portal je objavljen u maju 2021. godine.

Portal predstavlja glavni komunikacioni kanal Vlade i ministarstava i pruža potpuno novo korisničko i vizuelno iskustvo, koje se ogleda u unicifiranom onlajn nastupu ministarstava i organa državne uprave.

Po prvi put je obezbijeđena puna primjena standarda pristupačnosti preporučena Zakonom o elektronskoj upravi, kao i mogućnost čitanja sadržaja. Portal ispunjava uslove e-pristupačnosti i implementiran je poseban meni za poboljšanu pristupačnost sadržaja sa kontrolom kontrasta, veličine slova, razmaka teksta, animacija, zatim vizuelnim vodičem za lakše čitanje, naglašavanje linkova, kompatibilnost sa čitačima ekrana kroz strukturiranost stranica, kao i poseban font koji omogućava lakše čitanje osobama sa disleksijom.

Navedeni elementi pristupačnosti portala su detaljno dogovoreni sa organizacijama koje zastupaju potrebe OSI, te je ovo odličan primjer kreiranja politike i proizvoda oblikovanih prema potrebama građana/određenih ciljnih grupa.

Izrađen je draft Uputstva o o kreiranju elektronski čitljivih materijala, a obuka za službenike, u cilju njihovog osposobljavanja za sačinjavanje e-čitljivih materijala, nije bilo.

3.6 Monitoring primjene Smjernica za kreiranje elektronskih dokumenata u skladu sa standardima e-pristupačnosti

- Izrađen Izvještaj o primjeni Smjernica za 2019. godinu

Ova aktivnost se realizuje u saradnji sa Savezom slijepih Crne Gore, sa kojima Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija ima potpisan Memorandum o saradnji. Cilj ove saradnje je realizacija zajedničkih aktivnosti u dijelu primjene standarda e-pristupačnosti.

U cilju vršenja monitoringa primjene Smjernica za kreiranje elektronskih dokumenata u skladu sa standardima e-pristupačnosti prepoznati su sajtovi organa čiji je rad u fokusu interesovanja slijepih i slabovidnih lica (20 sajtova), i za iste je ispitano opšte snalaženje na sajtu, mogućnost pristupa svim segmentima sajta i mogućnost čitanja dokumenata na sajtu. Ministarstvo je na osnovu dobijenih upitnika izvršilo analizu i zajedno sa Savezom slijepih dalo predloge za poboljšanje stanja u oblasti pristupačnosti sajtova institucija-
<https://www.gov.me/dokumenta/c0516641-1364-4c83-9dc4-03ee75e23b6c>.

Takođe, iz Zakona o elektronskoj upravi proizašao je i Pravilnik o standardima pristupačnosti <https://www.gov.me/dokumenta/f9a35589-6531-4b5c-971a-806dc0db1330> prema kojem državni organi, organi državne uprave, državne agencije, državni fondovi i

drugi nosioci javnih ovlaštenja (u daljem tekstu: organi) i organi lokalne samouprave, organi lokalne uprave, posebne i javne službe, nezavisna i regulatorna tijela i pravna i fizička lica koja vrše javna ovlaštenja (u daljem tekstu: drugi subjekti) koji usluge elektronske uprave pružaju preko jedinstvenog informacionog sistema, kao i preko informacionog sistema koji sami uspostave moraju da ispunjavaju standarde pristupačnosti, a naročito licima sa invaliditetom.

3.7 Izmjene i dopune Zakona o slobodnom pristupu informacijama

- izrada Analize normativnog okvira u oblasti slobodnog pristupa informacijama smjernice za regulativna i implementacijska poboljšanja, kojima će se osnažiti legislativa u oblasti slobodnog pristupa informacijama i stvoriti bolji zakonodavni okvir za ostvarivanje ovog prava

Proces izmjena i dopuna Zakona o slobodnom pristupu informacijama, otpočet je početkom 2019. godine. Strategijom reforme javne uprave 2016-2020. u oblasti slobodnog pristupa informacijama prepoznati su određeni problemi, pa s tim u vezi, tadašnje Ministarstvo javne uprave Akcionim planom za sprovođenje Strategije, a u cilju efikasnijeg ostvarivanja prava na slobodan pristup informacijama, planiralo je određene aktivnosti radi unaprjeđenja stanja u ovoj oblasti i s tim u vezi pripremila *Analizu normativnog okvira u oblasti slobodnog pristupa informacijama*, koju je Vlada Crne Gore usvojila na sjednici u aprilu mjesecu 2019. godine.

Ova *Analiza* dala je određene smjernice i preporuke za regulativna i implementacijska poboljšanja Zakona o slobodnom pristupu informacijama, čije izmjene i dopune su tada Programom rada Vlade predviđene za IVQ 2019. godine.

U odnosu na takvo strateško opredjeljenje i postavljenje ciljeve, tadašnje Ministarstvo javne uprave je početkom aprila mjeseca 2019. godine, formiralo radno tijelo čiji zadatak je bio da pripremi izmjene Zakona, a koje radno tijelo čine predstavnici relevantnih organa za uređenje oblasti slobodnog pristupa informacijama, kao i predstavnici Univerziteta Crne Gore i civilnog sektora.

Tako, prvi put Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o slobodnom pristupu informacijama bio je na javnoj raspravi 40 dana, u periodu od 17. septembra 2019. godine do 31. oktobra 2019. godine. Tokom trajanja javne rasprave održani su sastanci sa predstavnicima Delegacije EU u CG, SIGMA-e i EK, kao i sa predstavnicima MANSa, Instituta Alternativa i predstavnicima međunarodne organizacije u oblasti slobodnog pristupa informacijama - ACCESS Info Europe.

Posebno sagledavajući značaj ostvarivanja ovoga prava, tokom marta 2020. godine, bilo je planirano održavanje dodatnih konsultacija, čije održavanje je bilo spriječeno pojavom pandemije izazvane corona virusom – COVID 19, posebno uzimajući u obzir veliko interesovanje NVO i medija za neposrednim učešćem na okruglom stolu ili sličnom događaju otvorenog tipa.

Inovirani Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o slobodnom pristupu informacijama, pripremljen je nakon dostavljenog predloga za izmjene i dopune ovog zakona od strane više NVO sektora početkom decembra 2020. godine, koje primjedbe, predlozi i sugestije su razmotrene sa posebnom pažnjom, i na bazi kojih je inoviran Nacrt zakona.

Inovirani Nacrt zakona koji je bio na dodatnoj javnoj raspravi bio je na dodatnoj javnoj raspravi, u period od 04. juna 2021. do 24. juna 2021. godine, a koji je bio rezultat širokog konsultativnog procesa sa predstavnicima civilnog sektora, zatim međuresornih sastanaka sa predstavnicima GSV-a, Kabineta predsjednika Vlade, Ministarstva odbrane, Ministarstva unutrašnjih poslova, Agencije za nacionalnu bezbjednost i dr. radi usaglašavanja pojedinih predloženih rješenja, a sve uz kontinuiranu podršku Sigma/EK, kako bi se obezbijedilo da crnogorski zakonodavni okvir u oblasti slobodnog pristupa informacijama bude usaglašen sa međunarodnim i evropskim standardima, kroz postupak razmatranja uporednih rješenja i primjera dobrih praksi, koji bi u najvećoj mjeri afirmisali princip transparentnosti rada

organa vlasti i princip prava javnosti da zna, odnosno da dobro i pravovremeno bude informisana o pitanjima o kojima treba da se opredjeljuje ili donosi odluke.

Objavljen je i Izvještaj sa javne rasprave <https://www.gov.me/dokumenta/9a2d3e32-1c48-41ff-8cb5-264d895d1f52>

Evropska Komisija je u prvoj polovini oktobra mjeseca pozitivno ocijenila Nact zakona u smislu usklađenosti sa relevantnim zakonodavstvom EU, te istakla da ukoliko zakon bude usvojen u toj verziji, značajno će se poboljšati pristup informacijama u Crnoj Gori.

3.8 Izvještaj o sprovođenju Zakona o tajnosti podatka u poslednjih 3 godine

- Dostupno u izvještaju: Broj podataka kojima je istekla tajnost u zakonski propisanom roku, ukupno i po organima; Broj podataka čija je tajnost razmatrana u postupku preispitivanja tajnosti; Broj podataka kojima je smanjen stepen tajnosti u svakom od organa u kojima su formirane komisije za periodično ispitivanje tajnosti podataka; Broj tajnih podataka kojima je na predlog komisije ukinut stepen tajnosti, ukupno i po organima; Podaci o sprovođenju kaznenih odredbi, posebno spisak pravnih lica kažnjenih po osnovu svake tačke člana 82.

Direkcija za zaštitu tajnih podataka izradila je *Izvještaj o sprovođenju Zakona o tajnosti podataka za period 2017- 2019* i isti sadrži podatke prema postavljenim indikatorima.

Ukupan broj tajnih podataka kojima je istekla tajnost u zakonski propisanim rokovima iznosi 1489 tajnih podataka, od čega je 1079 tajnih podataka stepena tajnosti INTERNO, 404 stepena tajnosti POVJERLJIVO i šest tajnih podataka kojima je istekla tajnost a nije naznačeno kojeg su stepena tajnosti.

Presjek stanja tajnih podataka kojima je prestala tajnost u zakonski propisanim rokovima, po organima: Ministarstvo pravde – tri tajna podatka stepena tajnosti INTERNO, Ministarstvo unutrašnjih poslova – 929 tajnih podataka, od čega 527 stepena tajnosti INTERNO i 402 POVJERLJIVO, Ministarstvo odbrane i Vojska Crne Gore – 218 tajnih podataka stepena tajnosti INTERNO, Ministarstvo javne uprave – 15 tajnih podataka stepena tajnosti INTERNO, Ministarstvo prosvete – osam tajnih stepena tajnosti INTERNO, Ministarstvo održivog razvoja i turizma – šest tajnih podataka (nije naznačeno kojeg stepena tajnosti), Ministarstvo nauke – 32 tajna podatka stepena tajnosti INTERNO, Ministarstvo kulture – 11 tajnih podataka stepena tajnosti INTERNO, Uprava carina 24 tajna podatka stepena tajnosti INTERNO, Sekretarijat za razvojne projekte – 1 tajni podatak stepena tajnosti INTERNO, Agencija za nacionalnu bezbjednost – 177 tajnih podataka stepena tajnosti INTERNO i Savjet za privatizaciju i kapitalne projekte Vlade Crne Gore – 65 tajnih podataka, od čega 63 stepena tajnosti INTERNO i 2 POVJERLJIVO.

U ovom izvještajnom periodu, od ukupnog broja organa koji su dostavili izvještaj o tajnim podacima (42 organa) - 10 organa je vršilo periodično preispitivanje tajnosti podataka, 11 organa nije vršilo periodično preispitivanje tajnih podataka, pet organa državne uprave nije dostavilo podatke, dok 16 organa u čijem radu ne nastaju tajni podaci nije imalo ovu obavezu. Ukupan broj preispitanih tajnih podataka u protekle tri godine iznosi 9980. U 2017. godini preispitano je 2717 tajnih podataka, u 2018. godini 3554 tajna podatka i u 2019. godini 3709 tajnih podataka, odnosno po stepenima tajnosti preispitano je 5305 tajnih podataka stepena tajnosti INTERNO, 2979 tajnih podataka stepena tajnosti POVJERLJIVO i 1696 tajnih podataka stepena tajnosti TAJNO.

Na predlog komisije za periodično preispitivanje tajnosti podataka promijenjen je stepen tajnosti na pet tajnih podataka. Jednom tajnom podatku promijenjen je stepen tajnosti iz POVJERLJIVO u INTERNO (Ministarstvo unutrašnjih poslova), za dva tajna podatka promijenjen je stepen tajnosti iz TAJNO u POVJERLJIVO (Ministarstvo unutrašnjih poslova i Agencija za nacionalnu bezbjednost) i za dva tajna podatka promijenjen je stepen tajnosti iz INTERNO u POVJERLJIVO (Sekretarijat za razvojne projekte).

Na predlog komisije za periodično preispitivanje tajnosti podataka ukinut je stepen tajnosti sa ukupno šest tajnih podataka - sa tri tajna podatka stepena tajnosti POVJERLJIVO i sa tri stepena tajnosti INTERNO. Presjek stanja tajnih podataka sa kojih je ukinut stepen tajnosti,

	<p>na predlog komisije za periodično preispitivanje tajnosti podataka, po organima: Ministarstvo pravde je ukinulo stepen tajnosti jednom tajnom podatku stepena tajnosti INTERNO, Ministarstvo unutrašnjih poslova ukinulo je stepen tajnosti jednom tajnom podatku stepena tajnosti INTERNO i sa tri tajna podatka stepena tajnosti POVJERLJIVO i Ministarstvo javne uprave ukinulo je stepen tajnosti jednom tajnom podatku stepena tajnosti INTERNO. U postupku periodičnog preispitivanja razmatrana je tajnost svim tajnim podacima čija je tajnost prestala istekom zakonom propisanih rokova (1489 tajnih podataka), tajnim podacima kojima je promijenjen stepen tajnosti (5) i tajnim podacima kojima je ukinut stepen tajnosti (6), tako da ukupan broj razmatranih tajnih podataka u postupku periodičnog preispitivanja tajnosti podataka iznosi 1500.</p> <p>Ovaj izvještaj ne sadrži podatke o sprovođenju kaznenih odredbi, posebno spisak pravnih lica kažnjenih po osnovu svake tačke člana 82. Takođe, Izvještaj nije javno objavljen.</p>
Datum završetka	2020.
Naredni koraci	Otvorenost organa državne uprave i pristup informacijama predstavlja kontinuiran postupak unapređenja profesionalne, normativne i institucioanlne prakse, što je temelj sprovođenja reforme javne uprave u koraku sa procesom digitalizacije. Transparentnost i odgovornost javne uprave će biti okosnica novog Nacionalnog akcionog plana za sprovođenje POU u Crnoj Gori, što je harmonizovan doprinos ciljevima nove Strategije reforme javne uprave 2022-2026, te straeških dokumenata iz oblasti digitalizacije- Strategija sajber bezbjednosti 2022-2026 i Strategija digitalne transformacije 2022- 2026.
Dodatne informacije	
<p>Programom rada Vlade za 2021. godinu predviđena je izrada Predloga zakona o Vladi, koji bi trebalo da targetira i oblast transparentnosti Vlade, što je ujedno i prilika da se ova oblast normira u skladu sa potrebama građana i privrede.</p> <p>U skladu sa Programom, na predlog Ministarstva javne uprave, digitalnog društva i medija donijeta je Odluka o formiranju Savjeta za upravljanje otvorenim podacima. Odlukom se, između ostalog, definišu zadaci Savjeta koji se ogledaju u prepoznavanju izazova u oblasti otvorenih podataka i predlaganju rješenja za te izazove, razmatranju i pokretanju inicijativa, aktivnosti i projekata sa ciljem unapređenja upravljanja otvorenim podacima, unapređenju saradnje sa organima na državnom i lokalnom nivou u cilju otvaranja što većeg broja podataka na portalu www.data.gov.me, kao i unapređivanju transparentnosti rada javne uprave i promociji principa otvorenih javnih politika. Unapređenje funkcionalnosti portala otvorenih podataka, te obuka službenika administartora i promovisanje otvorenih podataka biće prioritet u naredom periodu, kao i obezbjeđenje produktivnost rada novoformiranog Savjeta za upravljanje otvorenim podacima.</p>	

EFIKASNIJE UPRAVLJANJE JAVNIM RESURSIMA	
4. Efikasnija naplata administrativnih taksi	
Institucija nosilac	Ministarstvo finansija i socijalnog staranja Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija
Kontakt osoba	Maja Dagojević, MJUDDM
Naziv jedinice	Odsjek za razvoj dijeljenih sistema i razmjenu podataka sa drugim sistemima, MJUDDM
e-mail telefon	maja.dagojevic@mju.gov.me +382 67 822 958
Ostali akteri (ODU/NVO sektor, privatni sektor)	N/a
Glavni cilj	Centralizovati nacionalnu evidenciju naplaćenih javnih prihoda koja bi organima državne uprave i lokalnih samouprava (ODU i LS) omogućila jednostavnu provjeru i verifikaciju naplate javnih prihoda
Kratak opis obaveze	Kreiranje Nacionalnog Sistema za Naplatu Administrativnih Taksi (NS-NAT) omogućava otklanjanje postojećih problema naplate javnih prihoda uvođenjem centralnog mjesta za nadzor kao i plaćanje javnih prihoda platnim karticama na šalterima organa državne uprave i jedinica lokalne samouprave kao i platnim karticama posredstvom portala za pružanje elektronskih usluga.

Relevantnost	Ova obaveza je kompatibilna POU standardima i vrijednostima koje se odnose na korišćenje tehnologija za učešće građana u kreiranje politika, jačanje odgovornosti javne uprave kroz obavezu davanja povratnih informacija učesnicima i proaktivno objavljivanje informacija, unapređenje pristupa informacijama kroz poboljšanje institucionalnog i normativnog okvira.
Kako će ostvareni rezultati uticati na otvorenost javne uprave?	Ostvareni rezultati doprinose monitoringu i provjerljivosti svih transakcija vezanih za naplatu javnih prihoda, te se smanjuje broj zloupotreba koje se javljaju u ovom dijelu platnog prometa.
Nivo realizacije	Nije započeto Djelimično Realizovano u značajnoj mjeri Realizovano
Opis rezultata	Informacioni sistem za naplatu administrativnih taksi (NS–NAT) treba da obezbijedi naplatu javnih prihoda i da omogući jednostavnu, dosljednu i logičnu kontrolu naplaćenih javnih prihoda, uspostavljanjem centralnog softverskog sistema i pripadajuće baze podataka koji bi sadržali informacije o svim uplaćenim javnim prihodima i bili u mogućnosti da, po potrebi, prezentuju iste.
Uključite posebne aktivnosti u izvještajnom periodu (prva ili druga godine akcionog plana) i, kad god je to moguće, navedite da li je bilo dokaza da su građani koristili obavezu i da li je obaveza imala efekta.	<p>4.1 Uspostavljanje Nacionalnog sistema za naplatu administrativnih taksi</p> <ul style="list-style-type: none"> -urađen Idejni plan za izradu sistema -pripremljena tehnička specifikacija kompozitnih komponenti sistema u skladu sa Idejnim planom -uspostavljen funkcionalni sistem za naplatu administrativnih taksi - broj korisnika (10) <p>U izvještajnom periodu urađen Idejni plan za izradu sistema i realizovana I faza ove aktivnosti. Ojačan je normativni okvir donošenjem <i>Zakona o administrativnim taksama</i> (Sl.list CG, broj 18/19), koji uvodi elektronsku naplatu administrativnih taksi, nakon čega je pripremljena tehnička specifikacija za II fazu Nacionalnog sistema za naplatu administrativnih taksi u skladu sa Idejnim planom.</p> <p>Realizovan je i tender za nabavku II faze Nacionalnog sistema za naplatu administrativnih taksi, te je nabavljeno 10 POS terminala.</p> <p>NS – NAT čine dvije komponente:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Prva komponenta sistema omogućava naplatu javnih prihoda platnim karticama na šalterima organa državne uprave i jedinica lokalne samouprave kao i platnim karticama Na portalima za pružanje elektronskih usluga. -Druga komponenta sistema omogućava prikupljanje informacija o uplaćenim javnim prihodima, kontrolu naplate i blagovremeno izvještavanje o realizovanim transakcijama. <p>Prvu komponentu čine POS terminali i pripadajuće softversko rešenje za njihovu podršku. Unošenjem osnovnih podataka i definisanjem plaćanja, aplikacija šalje informacije POS sistemu koji vrši naplatu i istovremeno komunicira sa bankom i procesing centrom banke kako bi izvršio prenos sredstava. Po završenoj transakciji, POS sistem štampa potvrdu o uplati na kojoj se nalazi i QR code za brzu identifikaciju transakcije. Sve uspješno izvršene transakcije se akumuliraju na jednom mjestu, preko CBCG do druge komponente sistema (CSAT) čime je omogućen monitoring i laka provjera svih transakcija vezanih za naplatu javnih prihoda u cilju smanjenja zloupotreba koje se javljaju u ovom dijelu platnog prometa.</p> <p>Sa tehničke strane projekat je u relativno velikoj mjeri realizovan i softver se nalazi na testnom okruženju.MJUDDiM.Takođe, NS-NAT je povezan sa Nacionalnim sistemom za elektronsku identifikaciju (NS - EID) koji ima za cilj da omogući elektronsku identifikaciju, odnosno autentifikaciju i autorizaciju građana CG prilikom korišćenja elektronskih usluga. I jednim i drugim sistemom upravlja MJUDDiM.</p>
Datum završetka	Jun 2020.

Naredni koraci	Nakon testiranja projekta NS-NAT, potrebno je ukloniti eventualne blokere u funkcionisanju, te nastaviti realizaciju projekta do uspostavljanja usluge na nivou široke upotrebe.
Dodatne informacije	
<p>Vlada Crne Gore je u junu 2020. donijela <i>Uredbu o bližim uslovima i načinu plaćanja administrativnih taksi elektronskim putem</i>. U cilju unapređenja poslovnog ambijenta, propisano je plaćanje administrativnih taksi preko Nacionalnog sistema za naplatu administrativnih taksi elektronskim putem (NS NAT) kojim upravlja Ministarstvo javne uprave, što znači da će građani i privreda prilikom plaćanja administrativnih taksi preko NS NAT moći da na jednostavan način, uz uštedu vremena i bez odlaska u poštu ili banku plate administrativne takse na šalteru organa kod kog su podnijeli zahtjev za ostvarivanje nekog prava ili preko portala za elektronske usluge. Propisano je i da u slučaju plaćanja administrativne takse na elektronski način troškovi bankarske provizije padaju na teret Državnog budžeta.</p> <p>U toku su aktivnosti na uspostavljanju sistema u administrativnom dijelu sa predstavnicima banaka, Ministarstva finansija i socijalnog staranja, Ministarstvom unutrašnjih poslova.</p>	

EFIKASNIJE UPRAVLJANJE JAVNIM RESURSIMA	
5. Elektronsko preuzimanje rješenja o plaćanju poreza na nepokretnosti – Pilot projekat	
Institucija nosilac	Uprava prihoda i carina
Kontakt osoba	Veselin Jovičević
Naziv jedinice	Sektor za informacione sisteme Odsjek za održavanje i razvoj ICT infrastrukture u oblasti poreskog sistema
e-mail	veselin.jovicevic@tax.gov.me
telefon	+382 67 801 003 +382 20 448 218
Ostali akteri (ODU/NVO sektor, privatni sektor)	N/A
Glavni cilj	Kreiranje elektronskog pristupa bazi rješenja o porezu na nepokretnosti, koje posjeduje uprava lokalnih javnih prihoda, odnosno mogućnost preuzimanja navedenog rješenja.
Kratak opis obaveze	Elektronski pristup bazi rješenja o porezima na nepokretnosti predstavlja jednostavniji način da poreski obveznici izvrše svoje obaveze, pomoću svog identifikacionog broja, kao i da preuzmu svoje rješenje i izvrše uplatu. Na ovaj način se povećava naplata javnih prihoda.
Relevantnost	Kroz ovu obavezu omogućava se lakši pristup informacijama, uz korišćenje tehnologija, odnosno digitalizacijom usluge, koja doprinosi bržoj i lakšoj komunikaciji građana i javne uprave.
Kako će ostvareni rezultati uticati na otvorenost javne uprave?	Izostanak rezultata se negativno odražava na potrebe građana da jednostavno i digitalno pristupaju uslugama, i na takav način ispunjavaju svoje poreske obaveze.
Nivo realizacije	Nije započeto Djelimično Realizovano u značajnoj mjeri Realizovano
Opis rezultata	Rezultat je izostao jer nije adekvatno dizajnirana aktivnost. Izdavanje predmetnih rješenja je u nadležnosti lokalnih samouprava.
Uključite posebne aktivnosti u izveštajnom periodu (prva ili druga godine akcionog plana) i, kad god je to moguće, navedite da li je bilo dokaza da su građani	<p style="background-color: #0099cc; color: white; padding: 2px;">5.1 Uspostavljanje elektronskog pristupa bazi Rješenja o porezu na nepokretnosti za tekuću godinu</p> <p>- Kreirana nova elektronska usluga na Portalu Poreske uprave - povećanje broja korisnika za 20% u odnosu na postojeće stanje</p> <p>Porez na nepokretnosti u Crnoj Gori propisan je Zakonom o porezu na nepokretnosti i plaća se po proporcionalnoj stopi od 0,25% do 1,00% tržišne vrijednosti nepokretnosti.</p> <p>Porez na nepokretnosti plaća se na nepokretnosti koje se nalaze u Crnoj Gori, i to: zemljište (građevinsko, šumsko, poljoprivredno i drugo), građevinski objekti (poslovni, stambeni,</p>

koristili obavezu i da li je obaveza imala efekta.	<p>stambeno-poslovni, objekti u izgradnji, pomoćni, nepokretni privremeni objekti i drugi), posebni djelovi stambene zgrade (stanovi, poslovne prostorije, podrumi, nestambeni prostori, garaže, odnosno garažna mjesta i drugo).</p> <p>Mada je Uprava prihoda i carina prepoznata kao nosilac aktivnosti u ovom dijelu ovaj organ nema nadležnosti u ovoj oblasti, odnosno preuzimanje rješenja se ne može vršiti preko Uprave prihoda i carina, već samo preko lokalnih poreskih organa. Zajednica opština Crne Gore, u saradnji sa Kancelarijom UNDP-a u CG, implementira projekat LARIS koji, između ostalog, omogućava preuzimanje poreskih rješenja sa portala opština koje implemetiraju ovaj projekat.</p> <p>Na sajtu prijestonice Cetinje postoji E-servis putem kojeg građani preuzimaju rješenja o plaćanju poreza na nepokretnosti</p> <p>http://www.cetinje.me/cetinje/site_mne/public/index.php/index/artikli?id=2267</p> <p>Glavni grad Podgorica i Uprava lokalnih javnih prihoda, takođe su razvili ovaj servis-https://podgorica.me/vijesti/1227 , kao i Opština Bar koja je uvela servis elektronskog plaćanja poreza na nepokretnost, koji omogućava i uvid u poreska rješenja na nepokretnosti-https://bar.me/opstina-bar-uvela-elektronsko-placanje-poreza-na-nepokretnosti-i-turisticke-takse-putem-web-sajta/ .</p>
Datum završetka	N/A
Naredni koraci	N/A.
Dodatne informacije	
N/A.	

POVEĆANJE JAVNOG INTEGRITETA	
6. Unapređenje antikorupcijskih politika	
Institucija nosilac	Zajednica opština Uprava prihoda i carina
Kontakt osobe	Žana Đukić, Zajednica Opština Miroslav Raonić, Uprava prihoda i carina
Naziv jedinice	Odbor za finansiranje lokalne samouprave, Zajednica Opština Odjeljenje za unutrašnju kontrolu, Uprava prihoda i carina
e-mail telefon	zana.djukic@uom.co.me + 382 67 219 507 miroslav.raonic@carina.gov.me +382 67 288 832
Ostali akteri (ODU/NVO sektor, privatni sektor)	UNDP u Crnoj Gori
Glavni cilj	Poboljšano razumijevanje budžetskog procesa na lokalnom i nacionalnom nivou, uz jačanje tri stuba javne odgovornosti budžeta: transparentnost, nadzor i učešće javnosti.
Kratak opis obaveze (Ograničenje 140 karaktera)	Otvaranje budžeta je poseban izazov u kontekstu učešća javnosti u kreiranju, primjeni i praćenju javnih politika. U odnosu na posljednje pomenutu fazu, od realizacije ove mjere se očekuje se da će na jednostavan način riješiti potrebu građana i užih ciljnih grupa da imaju neposredniji uvid u finansijsko poslovanje na opštinskom i državnom nivou. Na bazi istog, biće omogućena kontinuirana, a šira procjena i analiza efikasnosti i racionalnosti upravljanja javnim finansijama.
Relevantnost	Ova obaveza utiče na jačanje odgovornosti vlasti, omogućava veće učešće građana u praćenju javnih politika, i podrazumijeva korišćenje tehnologija za jačanje otvorenosti uprave.
Kako će ostvareni rezultati uticati na otvorenost javne uprave?	Ostvareni rezultati trebaju unapređenje i veću održivost, ali predstavljaju potrebnu osnovu i putokaz za ostvarivanje veće transparentnosti budžeta i antikorupcijskih standarda i politika.
Nivo realizacije	Nije započeto Djelimično Realizovano u značajnoj mjeri Realizovano

<p>Opis rezultata</p>	<p>Rezultat ove obaveze je djelimično ostvaren, jer planirane aktivnosti nijesu realizovane u skladu sa planiranim.</p>
<p>Uključite posebne aktivnosti u izveštajnom periodu (prva ili druga godine akcionog plana) i, kad god je to moguće, navedite da li je bilo dokaza da su građani koristili obavezu i da li je obaveza imala efekta.</p>	<p>6.1. Vizualizacija nacionalnog budžeta i budžeta lokalnih samouprava</p> <p>-Na godišnjem nivou ažurirati Vizualizaciju budžeta Crne Gore http://budzet.sntcg.com/ -na internet prezentacijama jedinica lokalne samouprave napraviti vizuelni prikaz budžeta po ugledu na www.mojgrad.me</p> <p>Vizualizacija državnog budežta od strane institucija nije urađena, a link http://budzet.sntcg.com/ po uzoru na koji je trebalo redovno ažurirati ovakvu bazu nije funkcionalan.</p> <p>Prva vizualizacija državnog budžeta urađena je od strane NVO sektora 2017. godine, u okviru projekta "Promovisanje finansijske odgovornosti u Crnoj Gori" koji realizuje NVO Institut alternativa. Sajt http://mojnovac.me/web/home sadrži vizualizaciju državnog budžeta od 2011. do 2021. godine i pruža uvid u to kako se prikuplja, a kako troši budžet — ekonomska klasifikacija budžeta do najdetaljnijeg javno dostupnog nivoa, uz poređenje po godinama, zatim prikaz onoga na šta institucije troše novac i pregled projekata čine kapitalni budžet.</p> <p>Na sajtu Zajednice opština dostupna je baza podataka o opštinskim finansijama http://uom.me/baze-podataka/opstinske-finansije/ koja sadrži podatke o ukupnim prihodima, rashodima, neizmirenim obavezama i dugovima opština od 2008. do 2019. godine. Podaci za 2020. godinu će biti ažurirani tokom 2021. godine.</p> <p>6.2. Izrada brošure „Budžet za građane”</p> <p>- Na osnovu modela koji će pripremiti Zajednica opština Crne Gore, lokalne samouprave da pripreme brošuru o budžetima lokalnih samouprava prilagođenu interesovanjima građana, koja će se koristiti tokom javnih rasprava i biti objavljena na internet prezentacijama jedinica lokalne samouprave</p> <p>U okviru projekta "Jačanje transparentnog i odgovornog upravljanja javnim finansijama u Crnoj Gori", koji zajednički implementiraju Ministarstvo finansija i socijalnog staranja Crne Gore i UNDP, uz podršku Ministarstva finansija Republike Slovačke, tokom 2019. godine je realizovan jedan dio aktivnosti vezanih za izradu budžeta za građane (organizovana je obuka za sekretare za finansije, a i odrađene brošure budžeta za jedan dio opština). I u ranijem periodu pojedine opštine su pripremale brošure o budžetima opština na način primjeren za razumijevanje građanima.</p> <p>U cilju jačanja odgovornosti i transparentnosti u upravljanju javnim finansijama razvijen je novi informativni portal koji će građanima omogućiti lakši uvid u finansijske podatke lokalnih samouprava u Crnoj Gori. Novi portal koji je dostupan na web adresi https://lokalnefinansije.me, dopriniće premošćavanju informacijskog jaza koji često postoji između građana i lokalnih samouprava, kada su u pitanju lokalne javne finansije. Portal će doprinijeti unapređenju transparentnosti u upravljanju javnim finansijama na lokalnom nivou i služiti kao svojevrsna platforma za jednu vrstu monitoringa lokalnih budžeta u Crnoj Gori.</p> <p>Na portalu je dat pregled zbirnih podataka na nivou svih opština u Crnoj Gori koji uključuje primitke, izdatke, neizmirene obaveze i dugove od 2009. godine do 2019. godine. Osim toga, dat je detaljan uporedni pregled podataka na nivou svih opština u Crnoj Gori, koji uključuje pojedinačne budžetske stavke za isti period.</p> <p>6.3. Izrada komparativne analize/studije o zaštiti zviždača "Slučajevi zviždača"</p>

	<p>-izrađena studija sa preporukama za dalje unaprjeđenje pravnog okvira koji reguliše postupak podnošenja prijave zviždača, način rješavanja po istoj, postupak po zahtjevu za zaštitu zviždača i sl.</p> <p>Ova aktivnost nije realizovana.</p>
Datum završetka	Novembar 2020.
Naredni koraci	U narednom periodu potrebno je intenzivirati praksu participativnog kreiranja državnog i lokalnih budžeta, te unaprijediti sistem planiranja i realizacije budžeta, približavanjem istog građanima, kojima na prijemčiv način treba prikazati finansijske aktivnosti javne i lokalnih uprava.
Dodatne informacije	
<p>Zajednica opština nije bila upoznata da je Nacionalnim akcionim planom za sprovođenje inicijative Partnerstvo za otvorenu upravu u Crnoj Gori 2018-2020. godine bila prepoznata kao nosilac aktivnosti na pripremi brošure “Budžet za građane”.</p> <p>Takođe, u bolasti zaštite zviždača nijesu adekvatno prepoznati nosioci aktivnosti. Naime, za ovu oblast je nadležna Agencija za sprečavanje korupcije. Na sajtu Agencije poseban segment je posvećen zviždačima i u istom su objedinjene sve informacije o normativnom okviru i brojnim edukativnim aktivnostima u ovoj oblasti- https://www.antikorupcija.me/me/zvizdaci/novosti/ te aktuelnostima u postupanju zviždača i razvoju slučajeva koji isti pokreću.</p>	